

Monumenten: niet gesloopt, toch beschadigd?

Vragen op grond van Artikel 4.5 RvO

Tijdens de vergadering van de Commissie Waterveiligheid van 24 maart jl. heeft VVD Commissielid Annemieke Stallaert aandacht gevraagd voor de wijze waarop ons Waterschap met (rijks)monumentale panden omgaat bij onze werkzaamheden op en om de dijk.

Aanleiding hiervoor was niet alleen het instorten van de Wilhelminatoren te Valkenburg (en de landelijke discussie over hoe overheden in ons land met ons erfgoed omgaan), maar ook recent gepubliceerdeⁱ vergunningaanvragen voor herstelwerkzaamheden bij rijksmonumenten binnen dijkversterkingstraject GoWa.

Stallaert vroeg Heemraad Van 't Pad in dit kaderⁱⁱ om een toelichting op de wijze waarop WSRL bij dijkversterkingen invulling geeft aan de zorgplicht voor erfgoed, en op de samenwerking met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed in dit kader. In reactie hierop ontvingen wij niet het in het vooruitzicht gestelde memo, maar werd in het overzicht niet-beantwoorde vragen enkel verwezen naar de interne richtlijn dat (Rijks)monumenten en beschermd stads- of dorpsgezicht in principe niet voor sloop in aanmerking komenⁱⁱⁱ.

De VVD koestert de vele monumenten die ons gebied rijk is. Voor de fractie van de VVD betekent een zorgvuldige omgang met (rijks)monumenten en erfgoed niet alleen dat je op voorhand besluit om een pand niet te slopen. Het betekent ook dat het Waterschap tijdens de uitvoering van werkzaamheden de verantwoordelijkheid heeft om op zorgvuldige wijze met dit erfgoed om te gaan. Primair vanuit onze intrinsieke waardering voor dit erfgoed, maar ook omdat de wet dit van ons vraagt.

1. Klopt hetgeen wij hebben vernomen, dat de schade aan Waaldijk 2 Hellouw is ontstaan als gevolg van dijk(versterkings)werkzaamheden? Zo ja,
 - a. Kunt u toelichten wat de omvang is van de schade, waar deze precies betrekking op heeft, hoe deze is ontstaan en hoe deze wordt opgelost?
 - b. Wat was de rol en betrokkenheid van WSRL en de namens of ten dienst van haar actieve derden hierin?
 - c. Hoe verhoudt dit zich tot de uitspraken die door en namens WSRL zijn gedaan in De Gelderlander West Betuwe van 14 april jl ^{iv}?

Waaldijk 2 Hellouw
Foto: De Gelderlander /
William Hoogteyling

2. Kan het CDH inzicht geven in
 - a. de schades die tijdens / als gevolg van dijkwerkzaamheden in ons waterschap zijn ontstaan aan (Rijks)monumenten in de afgelopen 12 jaar?
 - b. Hoe en wanneer zijn deze finaal afgehandeld?
 - c. Is de schade telkens geheel hersteld, en zo nee, wat zijn hiervan de consequenties?
 - d. Wat is de rol en betrokkenheid van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed bij deze cases geweest?
 - e. Welke interne lessen zijn naar aanleiding van deze cases getrokken en welke verbetertrajecten zijn ingezet?
3. Kan het CDH (per project) inzicht geven de wijze waarop in het kader van contractmanagement en risicobeheersing wordt gestuurd op het voorkomen van schades aan erfgoed in het werken met gebiedsallianties en bij uitvoering door derden?
4. Onderschrijft het CDH dat de zorgplicht van het Waterschap verder strekt dan enkel het besluit niet tot sloop over te gaan?
5. Kan het CDH duiding geven aan de wijze waarop wet- en regelgeving (in het kader van de Erfgoedwet, de Omgevingswet en artikel 13.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) bij de regels voor cultureel erfgoed *) zijn doorvertaald in beleid en werkinstructies binnen WSRL?
6. Kan het CDH toelichten hoe het haar zorgplicht, beleid en werkinstructies kenbaar maakt aan, en oplegt op derden die activiteiten feitelijk verrichten voor WSRL en/of die feitelijk de opdracht daarvoor geven.
7. Welk orgaan is belast met het toezicht op naleving van deze zorgplicht door WSRL wordt ingevuld?

De fractie van de VVD in Waterschap Rivierenland
Namens deze

Annemieke Stallaert
Andries van der Netten van Stigt

ⁱ Het Kontakt West-Betuwe, 4 maart 2025:

Verleende omgevingsvergunning			
Bezwaar/beroep mogelijk			
Woonplaats	Adres	Toelichting	Datum
Asperen	2e industrieweg	plaatsen opslagcontainer t.b.v. inzameling doorgeeftas	18-02-2025
Beesd	Rijksweg A2	realiseren en exploiteren inrichting batterijsysteem	20-02-2025
Geldermalsen	Prinses Beatrixweg 51	plaatsen dakopbouw	18-02-2025
Gellicum	Kerkweg 1	uitbreiden buurthuis	24-02-2025
Herwijnen	Perceel U-517 en U-518	uitvoeren proefsleuvenonderzoek bij rijksmonument	20-02-2025
Herwijnen	Molenstraat 12	bouwen dakopbouw	20-02-2025
Herwijnen	Waaldijk 2	rijksmonumentenactiviteit met betrekking tot gebouwd of aangelegd monument	19-02-2025
Meteren	Rijksstraatweg 75	uitbreiden woning	20-02-2025
Rhenoy	Tiendweg 20	ambtshalve veranderen milieuvergunning	18-02-2025
Waardenburg	Regterweistraat 5	Constructieve verbeteringen ten behoeve vloerlasten	18-02-2025

ⁱⁱ Terug te luisteren op de band, agendapunt 8, 2:21 e.v.

ⁱⁱⁱ Zie

https://rivierenland.notubiz.nl/document/15377550/1/b2_2025+03+24+Commissie+Waterveiligheid-Lijst+beantwoording+vragen?connection_type=1&connection_id=9249709

Vraag 5: Hoe gaat het waterschap om met monumenten bij dijkversterkingen

Antwoord:

In het in 2024 vastgestelde beleidsstuk “Behoud van woningen bij dijkversterkingen” ligt vastgelegd dat gebouwen, objecten of gebieden met een beschermde monumentale status (werelderfgoed, Rijks- of gemeentelijk monument of beschermd stads- of dorpsgezicht) in principe niet voor sloop in aanmerking komen. Dit is in lijn met de wettelijke bescherming die in de Omgevingswet en/of Erfgoedwet is vastgelegd.

^{iv} <https://www.gelderlander.nl/west-betuwe/peilhuisje-uit-1874-in-herwijnen-wordt-al-ruim-150-jaar-gespaard-wij-werken-er-op-kousenvoeten-omheen~a2416c26/>

^v Het Informatiepunt Leefomgeving schrijft hierover: De specifieke zorgplicht voor rijksmonumenten verplicht initiatiefnemers om maatregelen te nemen om het beschadigen of vernielen van (voorbeschermd) rijksmonumenten te voorkomen. Een activiteit hoeft daarbij niet gericht te zijn op een rijksmonument. Het is voldoende dat een activiteit in de fysieke leefomgeving effect heeft op dat rijksmonument. Een voorbeeld hiervan is het bouwen van een tunnel, waardoor een rijksmonument kan verzakken.

<https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/zorgplicht/specifieke-zorgplicht-activiteiten-bal/>